

PRAWIDŁOWY ROZWIŃ MOWY I JĘZYKA

Wiek dziecka	To, co powinno być	To, na co warto zwrócić uwagę
0-1 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Różne rodzaje krzyku, miaskanie, cmokanie. Głośny, nagły dźwięk wywołuje zmianę zachowania niemowlęcia. 	Tablica przedstawia w sposób ogólny przeciętny rozwój mowy. Wyszczególnione zjawiska są dla danego okresu najbardziej charakterystyczne, ale nie jedyne.
2-4 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Głuzienie (gruchanie) – niemowlę śpiewa [gu, agu, aku, ghy...] Reaguje na różne dźwięki, głośno się śmieje. 	Dźwięki wydawane przez najmłodsze dzieci brzmią na całym świecie podobnie. Nie ma też szczególnej różnicy w głuzeniu dzieci słyszających i niesłyszających.
4-6 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Gaworzenie, czyli pierwsze zabawy głosem – dziecko zaczyna prowadzić „rozмовę” z dorosłym opiekunem posługując się prostymi sylabami 	Gaworzenie będzie bardziej intensywne, jeśli dorośli zwrócą na nie uwagę i będą naśladowali swoje dzieci – w ten sposób zachęca je do „mówienia”.
6-7 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Gaworzenie samonaśladowcze – dziecko wielokrotnie powtarza identyczne sylaby np. [babababa, mamama, dadadada]. Próbuje rozkazywać i pytać (np. „Tot?” = Co to jest?) W chwilach zadawolenia gaworzenie jest intensywniejsze. 	Dzieci niesłyszące nie gaworzą w sposób samonaśladowczy. Jeśli niesłyszące niemowlę obserwowało w swoim otoczeniu język migowy – zaczyna „gaworzyć” palcami. Ok. 7 mies. z. pojawiają się pierwsze prototypy wyrazowe , czyli wypowiedzi po raz pierwszy przypominające wyrazy, np.: „baja” jako „bajka”, czy „mana” jako „mleko”.
9-10 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Echolalia (zmienne gaworzenie) – dziecko próbuje naśladować mowę dorosłych, jego wypowiedzi składają się z wielokrotnie powtórzonych różnych sylab. Rozumienie kilkunastu słów – min. imion, nazw, zabawek oraz zakazu „nie (ruszaj!)” 	Gaworzenie dzieci różnych narodowości coraz bardziej upodabnia się w brzmieniu do danego języka.
11-12 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Wypowiedzi coraz bardziej przypominają brzmieniem wyrazy danego języka 	Roczne dzieci wymawiają przeciętnie ok. 6 słów , ale są i takie, które nie potrafią wymówić jeszcze żadnego, i takie, które wymawiają ok. 50 wyrazów.
12-18 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Jeden wyraz zastępuje zdanie, a właściwie kilka różnych zdań, np. „da” jako: <ol style="list-style-type: none"> daj misia, 2. weź kółko, 3. połóż tutaj 	Pierwszy wyraz, który coś znaczy, powinien pojawić się między 8 a (najpóźniej) 18 miesiącem życia.
18-23 miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> Początek wypowiedzi dwuwyrzowych. Dziecko używa przede wszystkim rzeczowników, czyli nazw. 	20-miesięczne dziecko wymawia średnio ok. 170 wyrazów.
2 lata	<ul style="list-style-type: none"> Pojawiają się liczebniki – jeden, dwa, trzy... i rozróżnienie ja–ty: dziecko zaczyna używać zamka się np. <i>myślę się</i>, <i>bawię się</i>. Coraz więcej pytań i przeczeń – coś nie jest ładne, czegoś nie ma. 	Przeważają zdania pojedyncze.
3 lata	<ul style="list-style-type: none"> Poprawna wymowa: - samogłosek ustnych, [a, e, i, o, u, y] - spółgłosek nosowych, [m, n, ŋ] - „półspółgłosek” [j, ʃ] - spółgłosek [h, f, w, t, d, p, b] 	Trzylatek ma jeszcze prawo wymawiać spółgłoski dźwięczne z niepełną dźwięcznością, a nawet bezdźwięcznie, np. „/i ota” lub „fota” zamiast „woda”.
4 lata	<ul style="list-style-type: none"> Poprawna artykulacja spółgłosek [k, g, ś, ź, ć, dź]. Spółgłoski miękkie [s, z, ć, dź] mogą być jeszcze wymawiane jako „mniej miękkie”, np. [sʰ]. 	Dziecko 3-letnie zaczyna śmieiej posługiwać się zdaniami złożonymi.
5 lat	<ul style="list-style-type: none"> Poprawna wymowa spółgłosek [sz, ż, cz, dż] lub zastępowanie ich spółgłoskami [s, z, c, dz]. Poprawna wymowa spółgłoski [r] lub zastępowanie jej spółgłoską [ʀ] 	Przed ukończeniem 3 lat i 8 miesięcy wiele dzieci zamienia [r] na [ʀ]. Czterolatek nie pow inien zamieniać [t, d] na [k, g] (lub odwrotnie), może jednak zamieniać spółgłoski [sz, ż, cz, dż] oraz [s, z, c, dz] na [ś, ź, ć, dź].
6 lat	<ul style="list-style-type: none"> Poprawna wymowa spółgłosek [sz, ż, cz, dż] oraz spółgłoski [r]. Mogą zdarzać się jeszcze pomyłki, ale powinny być coraz rzadsze. 	5-latek tworzy własne wyrazy, np. „dorosiłny” = dla dorosłych, „ukradacz” = złodziej. 35% dzieci 5-letnich prawidłowo wymawia [r].
7 lat	<ul style="list-style-type: none"> Poprawna wymowa wszystkich spółgłosek i samo;#osek języka polskiego. 	Większość dzieci poprawnie wymawia spółgłoskę [r] zanim ukończy 6 rok życia. 20% 6-latków spółgłoski dźwięczne nadal wymawia tylko częściowo dźwięcznie. Do ok. 10 roku życia mowa dziecka będzie nabierała cech „mowy dojrzalej”.

NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKANE WADY WYMOWY U DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

SEPLENIENIE MIĘDZYZĘBOWE

podczas realizacji glosek: s, z, c, dz lub sz, ż, cz, dż lub ś, ź, ć, dź język jest wsuwany między zęby

SEPLENIENIE BOCZNE

podczas wymawiania glosek s, z, c, dz lub sz, ż, cz, dż lub ś, ź, ć, dź język jest ułożony niesymetrycznie i strumień powietrza uchodzi prawą bądź lewą stroną (bokiem). Powstaje nieprzyjemne, charakterystyczne brzmienie („mowa Kaczora Donalda”)

SEPLENIENIE PROSTE = PARASYGMATYZM

(powyżej 6 r. z.)
dotyczy glosek s, z, c, dz lub sz, ż, cz, dż lub ś, ź, ć, dź; mogą one być zastępowane; np. szkoła=skofa, czapka=capka=ćapka

KAPPACYZM/GAMMACYZM

głoski k oraz g zastępowane są odpowiednio przez głoski t oraz d, np. kot=toł; kogut=toduł, kaczką=taczka

MOWA BEZDŹWIĘCZNA

głoski dźwięczne zastępowane są przez ich bezdźwięczne odpowiedniki: p=b, t=d, f=w, s=z, sz=ż, ź=ś, dź=ć, ... np. dom=tom, woda=fota, koza=kosa, góra=kura, półka=bułka itp.

RERANIE; PARAROTACYZM

głoska r jest zastępowana głoską l lub j, np. ryba = jiba, rower = lowel; zdarzają się też nieprawidłowe realizacje głoski r, np. r „francuskie”, r wargowe, r tylnojęzykowe

NOSOWANIE

nosowe brzmienie glosek ustnych (wrażenie kataru, zatłkane nośa) lub trudności w realizacji glosek nosowych, np. m(b), n(d), ą(ot), ę(ef)

RODZICU,

jeżeli zauważyłeś nieprawidłowości w mowie dziecka (mówienie, rozumienie) skontaktuj się z logopedą, lekarzem foniatrą.

Pamiętaj, że nauka mowy i wymowy nie powinna ograniczać się tylko do zajęć z logopedą. Praca z dzieckiem w formie zabawy musi być kontynuowana w ciągu całego dnia.

Na sukces dziecka pracujesz TY i ONO.